

Osmanlı döneminde özellikle serçe, kumru, güvercin gibi kuşların soğuk kış günlerinde barınması için cami, medrese, türbe, kilise ve sinagogların dış cephesine yapılan ve zarif mimarileriyle göz okşayan kuş evleri günümüzde yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bulunuyor.

// //]]> //

Osmanlı döneminde özellikle serçe, kumru, güvercin gibi kuşların soğuk kış günlerinde barınması için cami, medrese, türbe, kilise ve sinagogların dış cephesine yapılan ve zarif mimarileriyle göz okşayan kuş evleri günümüzde yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bulunuyor. Sanat tarihçisi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinde öğretim görevlisi **Hayri Fehmi Yılmaz**, yaptığı

açıklamada,
"kuş evi"

,"
"kuş sarayı"

,"
"serçe sarayı"

ve

"kuş köşkü"

de denilen yapıların, Osmanlı mimarisinde 17. yüzyılın sonlarından itibaren görülmeye başladığını ve 18. yüzyılda yaygınlaştığını söyledi. Osmanlı'nın hayır kurumuna özel bir önem attığını belirten Yılmaz, kuşların yuva yapması, soğuktan korunması amacıyla yapılan kuş evleriyle sevap işlemeyi de amaçladığını anlattı. Yılmaz, Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde yer alan eserlerde görülen kuş evlerine İstanbul başta olmak üzere Edirne'den Doğu Beyazıt'a

kadar birçok yerdeki yapılarda rastlandığını belirterek, kuş evlerinin, batıdaki kadar heykel ve kabartma kullanılmayan Osmanlı mimarisinin çok ağır başlı olan cephelerini de hareketlendirdiğini ve süslediğini kaydetti.

İstanbul'daki kuş evleri

İnsan elinin ulaşamayacağı ve kuşların kendilerini güvende hissedebilecekleri uygun yerlere yapılan kuş evlerinin yönlerinin genellikle rüzgardan korunaklı olan güney cepheye baktığını anlatan Yılmaz, sözlerine şöyle devam etti:

"Kuş evleri her yapıda karşınıza çıkar. Her boyda örneğini görmek mümkündür. Küçük bir delikte anıtsal özellikleri olanlar da bulunuyor. Cami, medrese, han, ev, köprü, kütüphane, türbe, kilise ve sinagoglar üzerinde çok sayıda örnekleri görülür. Ağırlıklı olarak Üsküdar ve Eminönü'ndeki yapılarda mevcuttur.

Üsküdar Yeni Valide Camii, Ayazma Camii ve Selimiye Camii güney cephelerindeki kuş evleri İstanbul'un en güzel kuş köşklerindedir. Topkapı Sarayı'nın dış avlusu eski Darphane'nin iç avlusunda yer alan binanın dış duvar yüzündeki kuş evi önemli bir örnektir. Taksim'de bulunan şehir suyunun kente taksim edildiği Taksim Maksemi'ndeki sonradan eklenmiş bir çift kuş evi de hala ihtişamını koruyor. Balat'taki Tur-i Sina Kilisesi ve Balat Ahrıda Sinagogu'nda da kuş evleri vardır."

"Üsküdar'a kuş apartmanı yaptılar, çok çirkin"

Kuş evlerini, "eski hayatımızın hoş hatıralarından biri" olarak nitelendiren Yılmaz, "Günümüzde artık kuşların evlere yakın olmasını bile istemiyoruz. Kuş besleyenlere kızıyoruz. Evimin camına bir miktar yem koyuyorum, alt komşular 'Kuşlar camımızı kirletiyor' diye şikayet ediyor. Bu duruma geldik" diye konuştu. Günümüzde de "kuş evleri" geleneğini yaşatmak isteyen kimi kurumların ahşap veya demirden yaptırdıkları kuş yuvalarını parklara ve camilere koyduğunu belirten Yılmaz, "Kuş evlerinde estetik de kalmadı. Üsküdar Mihrimah Sultan Camii'nin avlusuna iki tane berbat demir direk diktiler, yan yana 5, üst üste 5 göz bir çeşit kuş apartmanı yaptılar. Çok çirkin bir görüntü" görüşünü dile getirdi. Hayri Fehmi Yılmaz, bir örneği de Anıtkabir'de bulunan kuş evlerini özellikle Üsküdar'daki bazı vatandaşların apartmanlarına yerleştirdiğini belirtti.

Kuş evleri

İstanbul'da Süleymaniye, Bali Paşa, Yeni, Nuruosmaniye, Fatih, Laleli, Üsküdar, Ayazma, Selimiye camileri, Büyükçekmece Sokulu Mehmet Paşa Köprüsü, Kara Mustafa Paşa,

Amcazade Hüseyin Paşa, Seyyid Hasan Paşa ve Feyzullah Efendi medreseleri, Ragıp Paşa, Amcazade Hüseyin Paşa, I. Mahmut, şebsefa Hatun ve şah Sultan Sıbyan mektepleri, I. Mahmut Kütüphanesi, 3. Mustafa Türbesi, Büyük Yeni Han, şukurçeşme Hanı, Hasan Paşa Hanı'nda kuş evleri bulunuyor. Tokat ve Antakya Ulu camileri, Niğde Kığılı Camisi, Amasya Sultan Beyazıt Camisi, Doğu Beyazıt İşhak Paşa Sarayı Camii, Hayrabolu şorumi Mustafa Efendi Camii, Nevşehir Damat İbrahim Paşa Kütüphanesi, Merzifon Kara Mustafa Paşa Hanı, Zile şarşı Hamamı, Kayseri Seyh şeşmesi'nde de kuşlar için evler yer alıyor.

Dünyada çok fazla rneği bulunmayan kuş evlerinin, hayvan hakları konusunda çok ilginç bir örnek olduğunu anlatan Yılmaz, şunları söyledi: "Kuzey Hindistan'da birkaç örnek var. Dünyada bunun dışında çok örnek yok. Özellikle batıda hiç yok. Kuzey İtalya'da, birtakım büyük kulelerde özellikle güvercinler için yerler vardır. Fakat onların içinde tahta bir kapak vardır. Buralardan alınan güvercin yavruları pişirilirmiş. Meğer, orada bu çok sevilen bir yemekmiş. Çok şükür bizde kapak yoktur ve yuvalar, sadece 'kuş yaşasın' diye yapılır."

<http://www.milligazete.com.tr/haber/osmanli-doneminin-kus-evleri-152982.htm>